

COMMENTAAR BIJ DE ZONDAGSLEZINGEN

Dertigste zondag door het jaar

Wijsheid van Jezus Sirach 35, 15b-17.20-22a • Psalm 34

• Tweede Brief aan Timoteüs 4, 5-8.16-18 • Lucas 18, 9-14

Het gebed van de arme

DE EERSTE LEZING is genomen uit het boek Wijsheid van Jezus Sirach. God luistert naar het gebed van de arme, is de hoofdgedachte. God is een onkreukbare rechter, bij wie geen aanzien des persoons bestaat. God is een toevlucht voor de arme en de verdrukte, de weduwe en de wees. Dat is een gedachte die we op vele plaatsen in de Bijbel aantreffen. Bijvoorbeeld in de oude wetgeving van het boek Exodus: „Weduwen en wezen zult u geen onrecht aandoen. Als u hun tekort doet, en hun klagen naar Mij opstijgt, dan zal Ik gehoor geven aan hun klagen” (Exodus 22, 21-22).

God luistert naar het gebed van de arme. Eigenlijk is dat ook de hoofdgedachte van de evangelielezing, waarin Jezus de parabel van de Farizeeër en de tollenaar vertelt. In die parabel worden twee manieren van bidden tegenover elkaar gesteld. Enerzijds het gebed van de Farizeeër, die God dankt voor het feit dat hij geen zondaar is zoals de tollenaar, maar dat hij de Wet trouw onderhoudt. Hij doet zelfs meer dan wat de Wet vraagt. Wekelijks vast hij tweemaal en hij geeft tienden, niet alleen van de oogst, maar van heel zijn bezit. Anderzijds is er het gebed van de tollenaar: „God, wees mij, zondaar, genadig.” De parabel leert ons dat God het gebed van de tollenaar aanvaardt, en dat van de Farizeeër niet.

God luistert naar het gebed van de arme. Wie is de arme in de parabel? De tollenaars waren zeker veel rijker dan de meeste Farizeeën. En waarschijnlijk hebben de mensen aan wie Jezus die parabel vertelde, vreemd opgekeken. De Farizeeën, die zich inzetten voor vorming en onderwijs van de gewone mensen, stonden immers hoog in aanzien bij het volk. De tollenaars daarentegen werden verfoeid als collaborateurs en afpersers. Het zal voor de toehoorders van Jezus dan ook een schok geweest zijn, hem te horen zeggen dat „de tollenaar gerechtvaardigd naar huis ging en de Farizeeër niet”.

De Farizeeër meent dat hij zichzelf kan rechtvaardigen door de Tora trouw te onderhouden. Hij is „overtuigd van eigen gerechtigheid”, en dat is zijn grote vergissing. Want ‘gerechtigheid’ betekent in de Bijbel niet beantwoorden aan een vooropgestelde norm. Gerechtigheid betekent je zo gedragen, dat anderen er beter van worden. Dat heeft heel veel met liefde en trouw te maken, en het veronderstelt dat je het zwaartepunt van je leven buiten jezelf legt. Dat doet de Farizeeër nu juist niet. Hij is trouw aan de Wet en hij deelt van zijn bezit – daar ligt het probleem niet. Maar hij stelt zich zelfgenoegzaam op. Zijn gebed is een ‘ik-gebed’. „Hij bad *bij zichzelf* als volgt: ‘God, *ik* dank u ... *Ik* vast en geef tienden.’” In zijn superieure houding minacht en veroordeelt hij de tollenaar achteraan in de tempel. Hij meent ‘recht’ te hebben op een beloning van godswege. Maar God beloont geen prestaties. Hij is geen strenge, straffende rechter, maar een liefdevolle, getrouwe en vergevensgezinde God, die het heil – de ‘heel-wording’ – van de mensen wil. Zijn liefde kun je niet kopen of verdienen, je kunt ze slechts dankbaar ontvangen. Dat voelt de tollenaar zeer goed aan. In zijn gebed legt hij het zwaartepunt dan ook niet bij zichzelf. Hij ziet zijn zondigheid eerlijk onder ogen en doet van daaruit een beroep op God en zijn barmhartigheid: „Wees mij, zondaar, genadig.”

„Het gebed van de arme dringt door de wolken heen”, schrijft Jezus Sirach in de eerste lezing. Materieel gezien is de tollenaar misschien rijk, maar geestelijk stelt hij zich arm op. Hij beseft dat hij een zondaar is en dat hij Gods barmhartige liefde nodig heeft. Zijn gebed is het gebed van een arme. Het gebed van de Farizeeër daarentegen is dat van een zelfgenoegzame rijke. Hij vindt zichzelf goed zoals hij is en heeft God eigenlijk niet nodig. Integendeel, hij denkt dat God hém nodig heeft. Hij vindt dat God blij mag zijn met iemand die zo trouw de Tora onderhoudt en dat God hem dus wel een beloning verplicht is. Maar God verkiest het nederige zondebesef van de tollenaar boven de zelfgenoegzame wetsgetrouwheid van de Farizeeër. Daarom ging de tollenaar gerechtvaardigd naar huis en de Farizeeër niet.

PAUL KEVERS

DERTIGSTE ZONDAG DOOR HET JAAR - 28 oktober 2007

Eerste lezing *Wijsheid van Jezus Sirach 35, 15b-17.20-22a*

De Heer is een rechter, en bij Hem geldt geen persoonlijk aanzien. Hij neemt geen steekpenningen aan ten koste van de arme, maar luistert naar het pleit van de verdrukte. Hij wijst het gezucht van de wezen niet af, noch van de weduwe wanneer zij blijft klagen.

Wie God dient, wordt welwillend ontvangen, en zijn gebed verheft zich tot de wolken toe. Het gebed van de arme dringt door de wolken heen. Zolang het zijn doel niet bereikt, rust het niet; het laat niet af totdat de Allerhoogste zich erbarmt, en de Rechtvaardige oordeel velt en recht verschaft.

Tweede lezing *Tweede Brief aan Timoteüs 4, 5-8.16-18*

Dierbare,

Wat mij betreft, mijn bloed is weldra geplengd, het uur van mijn heengaan is nabij. Ik heb de goede strijd gestreden, de wedloop voleind, het geloof bewaard. Nu wacht mij de krans der gerechtigheid waarmee de Heer, de rechtvaardige Rechter, mij zal belonen op de grote dag, en niet alleen mij, maar allen die met liefde uitzien naar zijn komst.

Bij mijn eerste verdediging heeft niemand mij bijgestaan, allen hebben mij in de steek gelaten. Moge het hun niet worden aangerekend. Maar de Heer heeft mij terzijde gestaan en mij kracht gegeven om mijn ambt als prediker van het evangelie ten einde toe te vervullen, zodat alle volkeren ervan horen. En ik werd verlost uit de muil van de leeuw. De Heer zal mij blijven beschermen tegen alle boze aanslagen en mij behouden overbrengen naar zijn hemels koninkrijk. Hem zij de heerlijkheid in de eeuwen der eeuwen!

Amen.

Evangelie *Lucas 18, 9-14*

In die tijd zei Jezus tot hen die – overtuigd van eigen gerechtigheid – de anderen minachtten, de volgende gelijkenis:

„Twee mensen gingen op naar de tempel om te bidden; de een was een Farizeeër en de ander een tollenaar. De Farizeeër stond met opgeheven hoofd en bad bij zichzelf als volgt: ‘God, ik dank U dat ik niet ben als de rest van de mensen: rovers, onrechtvaardigen, echtbrekers, of ook als die tollenaar daar. Ik vast tweemaal per week en geef tienden van al mijn inkomsten.’ Maar de tollenaar bleef op een afstand en wilde zelfs zijn ogen niet opheffen naar de hemel; maar hij klopte zich op de borst en zei: ‘God, wees mij zondaar genadig.’”

„Ik zeg u: deze ging gerechtvaardigd naar huis en niet die andere; want al wie zich verheft zal vernederd, maar wie zich vernedert zal verheven worden.”